

Asia: VN/8330/2022

Lausuntopyyntö sidosryhmille korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategiasta

I. Korkeakoulujen jatkuvan oppimisen tarjonta nyt

Kommentit lukuun 1:

Strategian mukaan jatkuva oppiminen on laaja käsite, joka kattaa jatkuvan oppimisen ennen tutkintokoulutusta, sen aikana ja sen jälkeen. Kappaleessa ei kuitenkaan kuvata sitä polkua, joka johtaa korkeakoulutukseen. CSC pitää tärkeänä sitä, että strategiassa huomioidaan eri väylät, joiden kautta korkeakoulutukseen voi päästä. Näin voidaan samalla tuoda esille jatkuvaan oppimiseen kytkeytyvää tiedon kumulatiivisuutta jo ennen tutkintoa, sekä korostaa, ettei oppiminen myöskään pääty tutkintoon. Lisäksi tulee huomioida, että korkeakoulujen jatkuvan oppimisen tarjonnan muodoista puuttuvat informaali ja non-formaali (avoin) oppiminen. Digivision määritelmän mukaisesti non-formaali oppiminen ei ole virallista tai muodollista koulutusorganisaation järjestämää toimintaa, eikä se johda tutkintoon. Se on kuitenkin yleensä strukturoitua koulutusta, jota tapahtuu eri organisaatioiden tarjoamien palvelujen ja toimintojen yhteydessä. Informaali oppiminen on taas arkielämässä tapahtuvaa oppimista, jota ei ole suunniteltu varsinaiseksi oppimistapahtumaksi. Erilaiset työ- ja vapaa-ajantapahtumat tarjoavat informaaleja jatkuvan oppimisen muotoja. Lisäksi avoimet oppimateriaalit, avoimet luennot, keskustelutilaisuudet ja väitökset muodostavat merkittävän non-formaalin jatkuvan oppimisen tarjonnan muodon.

II. Miksi korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategia?

Kommentit lukuun 2:

-

III. Kansallinen korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategia

Vastaako strategiassa esitetty visio tulevaisuuden tarpeisiin? Mitä muuttaisitte?

Visiota käsittelevä osa strategiaa on hieman vaikeatulkintainen, sillä sekä sivulta 15 alkava osio että sivun 16 lopussa olevan laatikon teksti on nimetty visioksi. Tämä käsitteellinen päällekkäisyys on syytä korjata strategian jatkotyöstössä.

Vision/visioiden sekä tavoitteen +1 välinen yhteys kaipaa tiivistämistä. Digitaalisten ratkaisujen merkitys jatkuvalla oppimiselle tulee tunnustaa myös visiotasolla.

Myös tiedon hyödyntämisen näkökulmaa visiossa tulee vahvistaa. Nykyisessä luonnoksessa mainitaan ainoastaan työelämän osaamistarpeiden ennakoitiedon hyödyntäminen. Tämän rinnalle tulee nostaa myös yksilöiden osaamista koskevan tiedon hyödyntämisen avaamat mahdollisuudet.

Muodostuuko tavoitealueista 3+1 korkeakoulujen jatkuvaa oppimista strategisesti oikean suuntaisesti ohjaava kokonaisuus?

-

Kommentit tavoitteeseen 1. Selkeä asiantuntijana kehittymisen ja pätevöitymisen polku

Luonnoksen tavoite 1 esittää jatkuvan oppimisen tarjonnalle selkeää asiantuntijana kehittymisen ja pätevöitymisen polkua. CSC näkee ensisijaisen tärkeänä, että selkeyden lisäksi tämä strategia korostaisi myös polun yksilöllisyyttä tai räätälöitävyyttä, toisin sanoen oppijakeskeisyyttä. Palveluiden tulee olla ihmislähtöisiä, joten näin ollen myös näitä erilaisia palveluja kehitettäessä työelämän tarpeiden lisäksi tulee huomioida palaute myös itse käyttäjiltä. On tärkeää, että korkeakoulut ja työnantajat voivat yhteistyössä ennakoida muuttuvia pidemmän aikavälin työelämän tarpeita, ja luoda tätä varten sopivia mittaristoja kuvaamaan kehityskulkuja. Yhteistyö korkeakoulujen ja elinkeinoelämän kanssa on ylipäätään ennakoituvuudessa tärkeää.

Opiskelijan omaa polkua rakennettaessa tulee huomioida tiedon sujuva liikkuvuus eri toimijoiden välillä, sekä tiedon säilyvyys suoritetuista opintokokonaisuuksista läpi elämän. Näin opiskelijoiden liikkuvuus eri korkeakoulujen välillä olisi sujuvampaa ja tiedot erilaisista suorituksista säilyisivät myös ensisijaisesta tutkinnosta valmistuttua. Tämä vaatii yhteentoimivuuden kehittämistä myös eri koulutusasteiden välillä sekä omadata-lähestymistapaa hyödyntävien oppijan palveluiden kehittämistä.

Kuten strategiassa (luku 2) mainitaan, kilpailu osaamisesta ja osaajista tiivistyy globaalisti. Suomessa joudutaankin aktiivisesti pohtimaan, kuinka houkutella osaavaa työvoimaa sekä saada mahdollisimman moni opiskelija työllistymään Suomeen valmistumisen jälkeen. Siksi yksilön tarpeisiin suunnatut opintopolut ja tarjonta jatkokouluttautumiselle tulee laajentaa koskemaan myös maahan muuttaneita opiskelijoita ja työntekijöitä. Erityisesti tätä varten valmisteilla olevan digitaalisen henkilöllisyystodistuksen sekä myöhemmin digitaalisen lompakon käyttöönotto korostuu, jotta tunnistautumispalveluista tehtäisiin sujuvampia myös ulkomaalaisille opiskelijoille.

Kommentit tavoitteeseen 2. Korkeakoulutuksen avoimuus lisää saavutettavuutta

Tavoitteessa mainittuja avoimia digitaalisia oppimisresursseja ja -ympäristöjä on syytä tarkastella joko tämän tavoitteen alla tai muualla strategiassa perusteellisemminkin. Lisäksi tulee selkeyttää käsitteenmäärittelyjä, eli tarkoitetaanko avoimilla oppimisresursseilla samaa kuin avoimilla oppimateriaaleilla vai onko kyse laajemmasta käsitteestä, joka kattaa myös muita opetuksessa

hyödynnettäviä resursseja kuten avoimia julkaisuja, avoimia tutkimusaineistoja, avoimia tutkimusinfrastruktuureja tai kirjastoresursseja.

Avointen oppimateriaalien tarkastelua strategiassa tulee kehittää tutkimusyhteisön oman niitä koskevan linjauksen (<https://edition.fi/tsv/catalog/book/419>) pohjalta. Huomiota tulee kiinnittää oppimateriaalien saatavuuden lisäksi myös niiden laatuun eli esimerkiksi monipuolisuuteen ja vuorovaikutteisuuteen sekä niiden edellytyksiin tukea niin teoreettisten kuin käytännöllistenkin taitojen oppimista. Myös ei-avointen oppimateriaalien lisensointijärjestelmän vaikutus jatkuvaan oppimiseen tulee ottaa tarkasteluun.

Informaaliin ja nonformaaliin avoimeen oppimiseen viitataan tavoitteen 2 tekstissä, mutta niitä koskevat konkreettiset toimenpiteet jäävät puuttumaan. Informaalit ja nonformaalit avoimen oppimisen muodot ovat kuitenkin erittäin tärkeitä jatkuvan oppimisen, avoimen oppimisen ja oppimisen saavutettavuuden kannalta, joten niitä on syytä edistää myös toimenpidetasolla, mahdollisesti samassa tarkastelussa tavoitteessa 1 mainittujen pienten oppimiskokonaisuuksien kanssa.

Kuvauksessa tutkinto-opintoihin johtavasta avoimen väylästä nostetaan esiin Toinen reitti yliopistoon -hankkeessa kehitetyt kolme väylämallia. Näistä erityisesti joustavan ja työelämälähtöisen väylän kuvauksia tulee kehittää edelleen niin, että muutkin joustavuuden muodot kuin aikaan ja paikkaan sitomaton etäopiskelu tulevat huomioiduiksi, esim. joustavuus hakukelpoisuuteen vaadittavien opintojen sisällöissä (vrt edellä yksilöllisyys, räätälöinti) tai suoritusaikataulussa. Lisäksi on selvennettävä, mitä väyläopintojen reiluus käytännössä tarkoittaa sekä tarjottava ymmärrettävät perustelut, mikäli jonkin väylän opiskelijoita kohdellaan toisin kuin toisten. Strategialuonnoksessa esimerkiksi puhutaan vain aikataulutetun väylän maksuttomuusperiaatteesta perustelematta sitä, miksi tämä ei koskisi myös joustavaa ja työelämälähtöistä väylää.

Kommentit tavoitteeseen 3. TKI-ratkaisuja oppivien työyhteisöjen uudistumiseen

CSC pitää tärkeänä, että strategiassa huomioidaan TKI-integroitu oppiminen osana jatkuvan oppimisen tavoitteita. CSC yhtyy strategian huomioon siitä, että TKI-hankkeet ja niihin yhdistetty osaamisen kehittäminen voisivat muodostaa huomattavasti nykyistä merkittävämmän tavan vastata yritysten henkilöstön jatkuvan oppimisen tarpeisiin. TKI-ratkaisujen luominen näyttää kuitenkin jäävän strategiassa yksin korkeakoulun kehitettäväksi, jolloin työpaikat ovat passiivisempi vastaanottajapuoli. CSC näkee tärkeänä, että työnantajat nähdään myös kumppaneina, joiden kanssa ratkaisuja kehitetään yhteistyössä.

CSC kiinnittääkin huomiota yritysten rooliin laajemmin osana jatkuvan oppimisen strategiaa. Strategiassa korostuu yritysten rooli korkeakoulujen asiakkaina eikä niinkään yhteistyökumppaneina. CSC pitää tärkeänä, että strategiassa tunnistetaan korkeakoulujen ja yritysten vastavuoroinen oppiminen myös niiden välisen yhteistyön kautta. Lisäksi tavoitteiden kaksi ja kolme välinen yhteys

olisi hyvä kuvata strategiassa, esimerkiksi kuvaamalla polkua avoimen kautta työelämään ja edelleen osaksi uudistuvia työyhteisöjä.

Kommentit tavoitteeseen +1. Digitaalinen palveluympäristö kohtaamispaikaksi

CSC toivottaa tervetulleeksi digitaalisen palveluympäristön läpileikkaavana tavoitteena osana strategiaa. Koulutuksen digitalisaatio vaatii onnistuakseen paljon muutakin kuin teknologiaa, ja vaatii siksi vahvaa strategista ja pedagogista otetta. Palveluympäristön ohella tarvitaan digitaalisia oppimateriaaleja ja -ympäristöjä. Digipedagogiikan on oltava oppijakeskeistä ja opettajilla on oltava mahdollisuus digipedagogiikkaosaamisensa jatkuvaan vahvistamiseen. Oppimisdataa on hyödynnettävä oppimisen ja opetuksen kehittämisen tukena varmistuen kuitenkin samalla, että yksityisyys ja tietosuojat eivät vaarannu. Digitaalisen koulutuksen välineitä, alustoja ja materiaaleja tulee kehittää eri koulutusalojen ja -tasojen välisessä yhteistyössä niiden yhteentoimivuuden varmistamiseksi. Lisäksi tulee kiinnittää huomiota mm. avointen oppimateriaalien laatuun ja saatavuuteen sekä luotettaviin etätunnistautumisratkaisuihin. Avoimiin oppimateriaaleihin liittyvä sääntely tulee arvioida ja mahdolliset esteet niiden hyödyntämiselle tulee purkaa. Datan ja tekoälyn hyödyntämisessä on huomioitava tietosuojan ja muihin eettisiin näkökulmiin liittyvät herkkyydet. Keskeistä on oppijälhtöiseen ajattelun vahvistaminen osana strategiaa. Ensimmäisessä toimenpiteessä tulee korostaa yksilön eli oppijan itsenäisyyden ja toimijuuden vahvistamista oman oppimistietonsa hyödyntämisessä (omadata). Kappaleen neljännessä toimenpiteessä mainitun palvelujen personoinnin voi tulkita tarkoittavan myös opetuksen ja oppimisen kehittämistä oppimisenaikaisen datan oppimisanalytiikan avulla. Tätä ajatusta tulee strategiassa tuoda myös selkeämmin esille. Nyt toimenpiteet keskittyvät koulutukseen ohjaamiseen. Lisäksi kappaleessa tulee tuoda esille myös koulutus- ja työperusteiden maahanmuuton digitaalisia ratkaisuja.

Strategian avaintulosmittarit: Ovatko esitetyt seurantatiedot mielestänne oikeat ja riittävät?

CSC pitää mittareita pääosin oikeina ja riittävinä, mutta kiinnittää huomiota esimerkiksi oppijälhtöisten sekä koulutuksen vaikuttavuutta kuvaavien mittareiden puuttumiseen. Esimerkiksi oppijatytytyväisyys ja osaamisen tason kehittyminen tulee olla mukana seurantatiedoissa. Lisäksi seurantamittareita tulee peilata suhteessa oppimisen ja oppimateriaalien avoimuus -linjaukseen, jossa yhtenä seurantamittarina on korkeakoulukohtaiset avointen oppimateriaalien määrät. Kauttaaltaan esitetyt mittarit ovat laadultaan määrällisiä, ja kannustammekin pohtimaan myös laadullisten mittareiden mukaan ottamista. Yhtenä tällaisena mittarina voisi olla esimerkiksi korkeakoulujen välinen yhteistyö sekä yhteistyö työelämän kanssa. Lisäksi ohjaus- ja neuvontapalveluiden tulee olla vahvemmin mukana avaintulosmittareissa perustuen siihen, kuinka usein niihin viitataan strategiassa kehitettävänä toimintana.

Muut mahdolliset kommentit:

CSC pitää tärkeänä, että korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategia huomioi myös avoimen tieteen ja tutkimuksen julistuksessa olevat periaatteet osana jatkuvaa oppimista. Niiden mukaan avoin tiede ja tutkimus ovat saumaton osa tutkijoiden arkea ja ne tukevat paitsi tutkimustuotosten vaikuttavuutta myös tutkimuksen laatua. Nämä periaatteet korostavat avointen lähdeaineistojen tärkeyttä tieteelle, tutkimukselle ja jatkuvalla oppimiselle, ja luovat samalla mahdollisuuksia myös informaalisille ja nonformaalisille oppimiselle. Avoimen tieteen ja tutkimuksen julistuksen yhtenä missiona on parantaa tieteellisen ja taiteellisen tutkimuksen tuotosten ja niihin perustuvien oppimateriaalien laatua sekä tutkimustuotosten sujuvaa liikkuvuutta ja vaikuttavuutta koko yhteiskunnassa eri toimijoiden välillä. Jatkuvan oppimisen tekninen, semanttinen, organisatorinen ja lainsäädännöllinen yhteentoimivuus[1] tulee varmistaa, jotta tieto liikkuu saumattomasti läpi

koulutusasteiden. Ehdotamme tähän sovellettavaksi EU:n yhteentoimivuusviitekehystä. Näin voidaan myös tehokkaimmin seurata ja mitata toiminnan vaikuttavuutta, ja edistää tiedolla johtamista yhteiskunnassa. Tekninen yhteentoimivuus on useimmiten helpoin toteuttaa, mutta se ei vielä riitä, vaan tarvitaan semanttinen taso, eli datan on oltava hyvin hallittua, jotta sitä voidaan hyödyntää. Organisaatioiden ja ihmisten tulee toimia yhteen eli sopia datan käyttöpolitiikoista. Lisäksi tulee varmistaa, että lainsäädäntö mahdollistaa datan saumattoman liikkumisen eri koulutusasteiden välillä. Jatkuvan oppimisen yhteentoimivuutta ja datanhallintaa koskevat lainsäädännölliset esteet tuleekin arvioida ja purkaa.

Avoimet oppimateriaalit yhdessä digitalisaation tarjoamien uudenlaisten avointen oppimis- ja opetuskäytäntöjen kanssa lisää paikkariippumattomia mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen. Avoin, joustava ja digitaalisten alustojen tarjoama oppimispolku on näin ollen helpompi räätälöidä vastaamaan jokaisen elämäntilanteeseen sopivaksi, jolloin jokaiselle muodostuu myös enemmän mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen.

Digitalisoitumisen ja globalisaation myötä elämämme on jatkuvassa murroksessa, jota leimaa osaamisvaatimusten kasvu sekä uuden oppimisen syklin nopeutuminen. Tulevaisuudessa yhä tärkeämmäksi nousee yksilön ymmärrys omasta osaamisestaan sekä kyky hankkia ja hyödyntää uutta osaamista. Jatkuvan oppimisen periaatteena on, että osaaminen kehittyy läpi elämän ja sen keskiössä on oppimisessa, koulutuksessa ja työelämässä syntyvän datan valjastaminen tulevaisuuden osaamis pohjan rakentamiseksi. Laajasti ajateltuna jatkuva oppiminen on paitsi osaamisen ylläpitoa ja työllisyyden edistämistä, myös sivistyksen, osallisuuden ja tasa-arvoisuuden varmistamista. Koulutusjärjestelmämme uudistumiskyvyn kautta voimme vastata muutokseen ja ennakoida tulevaisuuden osaamistarpeita.

Erilaiset laaja-alaisemmat osaamistarpeet, kuten kansainvälistyminen, edellyttävät uudenlaisia keinoja opintopolkujen luomiseen ja erilaisten osaamisten tunnistamiseen. Digitalisaatio muuttaa oppijan, opettajan ja koulutusorganisaation vuorovaikutussuhteita, luo joustavia opintopolkuja ja mahdollistaa uudenlaisen yhteistyön myös koulutustoimijoiden välillä. Tätä kaikkea tukeva palvelukehitys edistää myös jatkuvaa ja joustavaa oppimista opintoihin hakemisen, opintojen suorittamisen, työmarkkinoille sijoittumisen ja työnhaun tukemisen kautta.

[1] https://ec.europa.eu/isa2/sites/default/files/eif_brochure_final.pdf

Espoossa 4.11.2022

Kimmo Koski, toimitusjohtaja

Irina Kupiainen, yhteiskuntasuhteiden johtaja

